

een ommezien wilde opnemen ; dan, het is met de taal als met de zeden, door al te omstandig tegen misbruiken te waarschuwen, mist men zijn doel ; want wie eenige kieschheid bezit, heeft zulke waarschuwingen niet van noode ; en wien het daaraan ontbreekt, die krijgt maar voedsel voor zijn slechten smaak.

Kaapsch taaleigen.

269. Op dit stuk zullen wij nu alleen melding maken van de verdubbeling van *niet* en *al*, b.v. : *Eks als moeg al, ik kannie meer loopenie*—Ik ben al moe, ik kan niet meer loopen ; terwijl wij naar onze *Proeve* verwijzen voor de verklaring van geheel Kaapsche bijww.

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

VOORZETSELS.

Wat zij zijn.

270. Wij hebben boven (§ 81 en 82) aangetoond wat voorzls. zijn, en waarvan zij hunnen naam ontleenen.

Onderscheiden van voorvoegsels.

271. Wij gelooven dat men ten onregte de scheidbare met de zogenaamde onscheidbare voorzls., die wij liefst voorvoegsels noemen, te zamen genomen en in de meeste spraakkunsten onder één hoofd gebragt heeft. Wij verwijzen derhalve de voorvoegsels naar het hoofdst. over Woordontleding en vertrouwen dat het daar blijken zal hoe weinig zij met de voorzls. gemeen hebben.

Lijst der meest gebruikelijke voorzetsels.

272. aan	in	om	tusschen ⁱ
achter	jegens ^c	omtrent	uit
af ^a	langs	onder	van
bij	met	op	voor
behalve ^b	na ^d	over	volgens
beneden	naar	sedert	wegens
binnen	naast	sinds	zonder
boven	neven of ne-	te ^g	
buiten	vens	tot ^h	
door	nopens ^f	tegen	

Onvolledigheid der bovenstaande lijst.

273. Er zijn nog verscheidene voorzls. die wel, wat den vorm betreft, tot andere rededeelen kunnen gebragt worden, maar die, uit hoofde van hunne verrigting in zeker verband, als voorzls. kunnen worden aangemerkt, b. v. : *gedurende, behoudens, trots, spijt, niettegenstaande, blijkens, tijdens* enz.

Aanmerkingen over eenige voorzls. van bovenst. lijst.

274. ^a *Af* hebben wij in navolging van Bild. onder de voorzls. opgenomen; maar wij gelooven dat het naar het hedendaagsch spraakgebr. als bijw. moet beschouwd worden. Men kan niet zeggen : *af het huis, af den weg*, gelijk men zegt : *in het huis, op den weg*; en wanneer ik zeg : *hij springt de stoep af, loopt de trappen af* enz. dan worden *stoep* en *trappen* niet door *af* geregeerd, maar door het voorzl. *van*, dat uitgelaten is.¹

^b *Behalve*. Of dit woord op *n* moet uitgaan, gelijk Bild. beweert, zal ter plaatse waar het behoort, onderzocht worden.

^c *Jegens*. Dit voorzl. wordt thans bij voorkeur gebruikt in een gunstigen, en *tegen*, waarvoor men ook *tegens* zeide, in een ongunstigen zin : *Liefde jegens God, dankbaarheid jegens weldoeners; maar vijandschap tegen de zonde*. Maar dit onderscheid, dat ook in der daad willekeurig is, wordt in de gemeenz. spr. niet in acht genomen. Daar zegt men in beide beteekenissen *tegen* : *Hij is tegen mij beleefd en vriendelijk, maar tegen mijn broeder is hij stuursch*.

^d *Na* moet niet met *naar* verward worden. Het eene geeft opvolging en het andere rigting of strekking te kennen. *Gij zijt na mij gekomen* (after me). *Ik ga naar den tuin* (to the garden).

^e *Nopens* voor *aangaande*, behoort tot den hooger en stijl.

^f *Te* wordt dikwijls *ten* of *ter*, dat zamentrekking is voor *te den* of *te der*; want dit voorzl. regeerde oulings gelijk het H. D. *zu*, den 3. nmv. b. v. : *Ten dage als gij daarvan eet* enz. *Waar werd opregter trouw* enz., *ter wereld ooit gevonden?*²

^g *Tot* dient thans veelal om een grens- of eindpunt aan te wijzen : *wij lezen tot het vallen van den avond; ga met mij tot aan de stad*. Om eene rigting aan te duiden is

het voor den omgang wat stijf: *Ik wend mij tot u; hij sprak tot mij; liever naar u en tegen mij.* Voor de plaats wáár, is het geheel verouderd, b. v. op titels van boeken: *geprent tot Amsterdam, voor gedrukt te Amsterdam.*

^h *Tusschen* werd oulings herhaald: *Dat er eene scheiding zij tusschen mij en tusschen u.* Aan de Kaap hoort men dit gebr. nog; maar *tusschen* is uit den aard wederzijds betrekkelijk, en behoeft dus niet herhaald te worden.

¹ Onze voorouders gebruikten *af* en *of* menig maal voor *van*, en misschien is *van* niet anders dan letteromzetting voor *af*, met eene aangevoegde *n*. *Hij weet er af* zeggen wij nog wel; en bij Cats leest men: *Mijn hoofd draait er af.*

² Voor een bijw. of bijv. nmw. is *te* als bijw. aan te merken, b. v.: *te laat, te groot*; en dit *te* wordt door *al* nog versterkt: *al te laat, al te groot enz.*

Kaapsch taaleigen.

275. Zeer opmerkelijk is het gebruik van overal het voorz. voor tusschen het wkw. en den 3. of 4. naamv. in te voegen: *kan je nie voor mijnnie? Kent gij mij niet? Zie je voor die paard? Ziet gij dat paard? Ik geef voor jou wat moois. Ik zeg voor hom: ai jij sla voor die kind, ik zal voor jou bijkom.* Ik zeg hem, als jij het kind slaat, zal ik je weten te vinden. Zie voorts in de *Proeve* de woorden *tegen, langs* enz.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

VOEGWOORDEN.

Wat zij zijn.

276. Dit is boven (§ 83) aangetoond, en uit hetgeen daar gezegd is, kan men genoeg afnemen, dat het voegw. geen der minst belangrijke taaldeelen is.

Hun getal.

277. Op hoevelerlei wijze de eene zinsnede van de andere kan afhangen, zoo velerlei soort van voegww. zijn er; en indien men er eene volledige lijst van wilde opstellen, zou men zeker het getal van zestig te boven gaan, b. v.: *en, ook* enz., *zijn opsommende; want*